

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ

नांदेड- ४३१६०६ (महाराष्ट्र)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY

NANDED-431606, MAHARASHTRA STATE, INDIA.

Established on 17th September 1994 - Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Fax : (02462) 229574

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

संलग्नित महाविद्यालयातील सी.बी.सी.एस.
पॅटर्नचा बी.ए. समाजशास्त्र (प्रथम वर्ष)
अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७
पासून लागू करण्याबाबत.

परिपत्रक

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, दिनांक १२ मे २०१६ रोजी संपन्न झालेल्या ३६व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील ऐनवेळचा विषय क्र.१०/३६-२०१६ च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील सामाजिक शास्त्रे विद्याशाखेतील खालील विषयाचा सी.बी.सी.एस. पॅटर्नचा अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ पासून लागू करण्यात येत आहे.

१. बी.ए. समाजशास्त्र (प्रथम वर्ष))

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,

विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१ ६०६.

जा.क्र.: शैक्षणिक(१)/परिपत्रक/पदवी-सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०१६-१७/१०१४

दिनांक : २५.०८.२०१६.

स्वाक्षरित/-

संचालक

महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. परीक्षा नियंत्रक यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) उपकुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) साहाय्यक कुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

**SWAMI RAMANAND TEERTH
MARATHWADA UNIVERSITY,
NANDED**

Sociology Syllabus

B. A. First Year

Semester Pattern

(Choice Base Credit System)

WITH EFFECT FROM JUNE 2016-17

CBCS – Paper Pattern in the subject of Sociology

B. A. First Year Sociology Syllabus

Contents

Ist Semester

Paper No.	Title of the Paper	Internal Marks	External Marks
I	Introduction to Sociology	35	40
II	Major Social Institutions	35	40
	(OR)		
II	Health and Society	35	40

B. A. First Year Sociology Syllabus

Contents

IInd Semester

Paper No.	Title of the Paper	Internal Marks	External Marks
III	Basic Concepts in Sociology	35	40
IV	Social Institution and Its Problems	35	40
	(OR)	35	40
IV	Sociology of Health	35	40

S.R.T.M. UNIVERSITY, NANDED

Choice Based Credit System (CBCS)

Course Structure (New Scheme)

Faculty of Social Science

B. A. First Year Semester Pattern-2016-17

Sociology

Semester- Ist & IInd

Semester	Core Course	Paper No.	Name of Paper	Lectures / Week	Total no. of Lectures	CA	ESE	Total Marks	Credits
Semester I	CCSOC-I	I	Introduction to Sociology	4	55	35	40	75	3
	CCSOC-II	II	Major Social Institutions OR Health and Society	4	55	35	40	75	3
			TOTAL- I	8	110	70	80	150	6
Semester II	CCSOC-I	III	Basic concept in Sociology	4	55	35	40	75	3
	CCSOC-II	IV	Social Institution and Ist problem OR Sociology of Health	4	55	35	40	75	3
			TOTAL- II	8	110	70	80	150	6
			TOTAL- I/II	16	220	140	160	300	12

Note:

- Assessment Shall consist of continuous Assessment (CA) and End of Semester Examination (ESE)
- Weight age - % for ESE & % for CA
- Each Paper is of 3 Credits
- **Paper – (Elective) Transfer of Credit as per Student choice.**
- 20 Marks for Test (10+10=20)
- 15 Marks for Practical (7.5+7.5=15)

B. A. First Year Semester Pattern-2016-17
(CBCS)
Sociology

Semester- Ist Paper- I
Introduction to Sociology

Credits : 03

Periods : 55

Marks : 75

Objectives:

This paper is introductory paper the student learn basic concepts of Sociology and Student could acquire scientific Knowledge of introductory Sociology

Chapter- 1: Introduction:

Hours : 10 Marks : 20

- a) Origin and Development of Sociology;
- b) Definition of Sociology;
- c) Nature of sociology;
- d) Subject matter of Sociology;
- e) Significance of sociology;

Chapter- 2: Socialization:

Hours : 15 Marks : 25

- a) Meaning of socialization;
- b) Aims of socialization;
- c) Agencies of socialization;
- d) Concepts related to socialization: Re- socialization, Negative socialization, Adult Socialization, Political Socialization;
- e) Remedies for sound socialization;
- f) Significance of socialization in Human life.

Chapter- 3: Culture and Personality:

Hours : 10 Marks : 15

- a) Meaning and characteristics of culture;
- b) Types of Culture and cultural Lag;
- c) Sub-Culture.;
- d) Meaning of personalities;
- e) Relation of Heredity and Environment in personality Development.

Chapter- 4: Social Control:

Hours : 10 Marks : 15

- a) Meaning and Necessity of social Control;
- b) Agencies of Social control;
 - 1) Folkways 2) Mores 3) Customs 4) Religion 5) Law;
- c) Obstacles in Social Control;
- d) Social conformity and social Deviance: meaning and Causes.

Reference:

- 1) Human society- Kingslay Davis
- 2) Fundamentals of sociology- Gisbert, Pascual
- 3) Principles of sociology- Sherma R.N.
- 4) Principles of sociology- Broom, Lenard, and Selznik.
- 5) What is sociology- Alex Inkelas.
- 6) Sociology- A systematic Introduction- Harry Johnson.
- 7) An Introduction to sociology- Vidya Bhushan.
- 8) Sociology- Moris Ginsberg.
- 9) समाजशास्त्रातील मुलभूत संकल्पना डॉ. सर्जेराव साळुंखे
- 10) समाजशास्त्रात संकल्पना आणि सिद्धांत – डॉ. प्रदिप आगलावे
- 11) समाजशास्त्रातील मुलभूत संकल्पना – डॉ. राम वाघ / वेदप्रकाश मालवाडे
- 12) समाजशास्त्रात मुलभूत संकल्पना - रा. ज. लोटे
- 13) समाजशास्त्र मुलभूत संकल्पना – कव्हाडे बी. एम
- 14) अॅन इंटरडक्शन टू सोशियोलॉजी समाजशास्त्र परिचय खंड पहिला. मराठी अनुवाद – डॉ. सुधा वावदाणे, प्रा. पी. के कुलकर्णी
- 15) सामाजिक व्यवस्था व सामाजिक प्रक्रिया - प्रा. करवा, देशपांडे
- 16) समाजशास्त्र - ए. वाय कोर्डेकर
- 17) समाजशास्त्र विवेचना एव परिप्रेक्ष्य - राम आहूजा मुकेश आहूजा
- 18) समाजशास्त्र अवधारणा एवं विकास - डॉ. सुधीर राजाराम देवरे
- 19) समाजशास्त्र - विनोद श्रीवास्तव.
- 20) आधुनिक भारत में सामाजिक परिवर्तन - डॉ. संजीव महाजन
- 21) सामाजिक नियंत्रण एवं परिवर्तन - डॉ. ओ. पी. शर्मा
- 22) सामाजिक नियंत्रण एवं परिवर्तन - डॉ. संजीव महाजन

B. A. First Year Semester Pattern-2016-17
(CBCS)
Sociology
Semester- Ist Paper- II
Major Social Institutions

Credits : 03

Periods : 55

Marks : 75

Objectives:

This Course is aimed to have a specified understanding of the basic social Institutions to undergraduate at Students. The Students learn societal objectives of Social integration Social reproduction and Social continuity.

Chapter- 1: Social Institutions:

Hours : 10 Marks : 15

- a) Meaning and characteristics of social Institutions;
- b) Importance of social Institutions;
- c) Concept of Institutionalization;

Chapter- 2: Marriage Institution:

Hours : 12 Marks : 20

- a) Meaning and Importance;
- b) Recent changes in Marriage Institution;
- c) New issues: 1) Contract Marriage 2) Live in Relationship 3) Homosexuality.

Chapter- 3: Family Institutions:

Hours : 10 Marks : 20

- a) Meaning of Family Institution;
- b) Functions of Family Institution;
- c) Recent changes in Family Institutions;
- d) Surrogate Mother

Chapter- 4: Religion Institution:

Hours : 13 Marks : 20

- a) Meaning and Nature of Religion;
- b) Function of Religion;
- c) Secularism, secularization and Fundamentalism;
- d) Recent changes in Religion Institution.

Reference:

- 1) Indian Society: Dube S. C.
- 2) Social Institutions: Harry Barmes
- 3) Facility, Kinship and Marriage in India:
- 4) Marriage and family in India: Kapadia, K. M.
- 5) Kinship Organization, Karve Irawati
- 6) भारत मे परिवार विवाह नामेदारी - जैन शोभीता.
- 7) भारतीय नारी शोषन के बदलते आयाम - छीतमर मंजुनात
- 8) दहेज प्रथा और महिलाए हिंसा उत्पीडन एव शोषन - प्रकाश नारायन नाटानी
- 9) दहेज प्रथा और महिलाए हिंसा उत्पीडन एव शोषन - प्रकाश नारायन नाटानी
- 10) कन्या भ्रुण हत्या औश्र महिलाओं के प्रति घरेलू हिंसा - प्रकाश नारायन नाटानी
- 11) महिला उत्पीडन व वैधानीक उपचार - श्रीवास्तव सुधाराणी
- 12) भारतीय समाज संस्थाये और संस्कृती - डॉ. रामनाथ शर्मा
- 13) भारत मे समाज - धर्मवीर महाजन
- 14) भारतीय सामाजिक संस्थाएँ - पार्थ मुखर्जी
- 15) समाजशास्त्र नयी दिशाएँ - एस. एल. दोषी, पी. सी जैन
- 16) भारतीय समाज - प्रकाश बोबडे
- 17) भारतीय सामाजिक व्यवस्था - रविन्द्रनाथ मुखर्जी
- 18) सामाजिक संस्था - भगवान बारबिंड

(OR)

**B. A. First Year Semester Pattern-2016-17
(CBCS)
Sociology**

**Semester- Ist Paper- II
Health and Society**

Credits : 03

Periods : 55

Marks : 75

Objectives:

Today, Health Problem has become a major concern in India Many diseases are created due to the lack of Knowledge related to Health. The World Health Organization (W.H.O.) has given much importance to this issue. The Students of Sociology must possess the Knowledge of various Health-related concepts and diseases.

Chapter- 1: Introduction:

Hours : 12 Marks : 20

Definition of Health;
Aims of Health;
Scope of Health;
Determinants of Health;
Relationship between Health and social Institution.

Chapter- 2: History of Medical System:

Hours : 12 Marks : 25

A) Historical Account of Indian Medical Development;
B) Various Types of treatment Methods;
a) Ayurvedic;
b) Homeopathy;
c) Unani;
d) Allopathy;

Chapter- 3: Concepts:

Hours : 09 Marks : 10

Illness, Sick Role, Disease, Epidemiology.

Chapter- 4: Community Health:

Hours : 12 Marks : 20

Meaning of Community Health;
Objectives of community Health;
Basic elements of community Health programme;
Health and Hygiene;
Diet and Nutrition.

References:

- 1) Rob Baggett: Health and Care in Britain
- 2) Rd: Angela Seriven and Sebastian German: Promoting Health Global Perspectives
- 3) Rd: T. M. Dak: Sociology Health in India
- 4) Williamc Cockerham: Medical Sociology
- 5) Mervya Susser, William Watson, Kim Hopper Sociology in Medicine
- 6) Dr. D. R. Sachdeva: Social Welfare Adenine Striation in India
- 7) David Jary and Julia Jarry: Dictionary of Sociology
- 8) डॉ. कुमुद कोल्हटकर, डॉ. राजन कुलकर्णी : समाज वैद्यक
- 9) डॉ. सुधा काळदाते, डॉ. भांकर गायकवाड वैद्यकिय समाजशास्त्र लक्ष्मी प्रकाशन, औरंगाबाद
- 10) अनु.ब.ल. बश्ट : आयुर्वेद आणि आधुनिक वैद्यक
- 11) प्रा. कृष्णकांत पुजारी : वैद्यकिय सामाजशास्त्र
- 12) प्रा. त्रिवेणी फरकंडे, सौद्य सूलभा गोंगे विवाह व कौटूंबिक संबंध
- 13) प्रा. पी. के. कुलकर्णी : आरोग्य आणि समाज, डायमंड पब्लीकेशन पुणे - 30
- 14) डॉ. दा. घो. काचोळे : वैद्यकिय समाजशास्त्र कैलास प्रकाशन औरंगाबाद
- 15) अनु. प्राचार्य अ.के. भगवान सर्वासाठी आरोग्य पर्यायी वाटचाल इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन पुणे - 29
- 16) डॉ. सुरेश वाघमारे :वैद्यकिय समाजशास्त्र लातूर
- 17) डॉ. विजयावाडः संपादक, विश्वकोष निर्माती, मुंबई
- 18) डॉ. जे. ई पार्क : सामाजिक आरोग्य परिचयी : प्रकाशन बनार भनोत पब्लीकेश, जबलपूर
- 19) जीवनाचा मंत्र: 2002, प्रका.: युनिसेफ, डबल्यु. एच.ओ. युनोस्को. वर्ल्ड बँक
- 20) डॉ. भागवतः रोग प्रतिबंधक सामाजिक औशधवैद्यकिय शास्त्र प्रका.गो.य. राणे पूणे
- 21) प्रकाशकः अमंत्र प्रकाशन पूणे : कुपोशन टाळा व आरोग्य मिळवा
- 22) प्रकाशकः म.भा. महिला बालकल्याण विभागः मार्गदर्शिकाः माता व बालकसंरक्षण कार्ड
- 23) कुपोशन निर्मूलन अभियान : एकात्मिक बालविकाससेवा योजना
- 24) महाराष्ट्र आरोग्य पत्रिका

B. A. First Year Semester Pattern-2016-17
(CBCS)
Sociology
Semester- IInd Paper- III
Basic Concepts in sociology

Credits : 03

Periods : 55

Marks : 75

Chapter- 1: Basic Concepts:

Hours : 10 Marks : 20

- a) Society: meaning and Characteristics;
- b) Social structure: Meaning and Elements of social structure;
- c) Social system: Meaning and Functional problems of social system.

Chapter- 2: Social Groups:

Hours : 10 Marks : 15

- a) Meaning and characteristics of social groups;
- b) Types of social groups: primary group, secondary group, In group out-group, Reference group, pressure groups, Meaning and Effects-;
- c) Importance of social groups;

Chapter- 3: Social Process:

Hours : 10 Marks : 15

- a) Meaning and Types of social process;
- b) Integrative social process : co-operation;
Accommodation, Assimilation;
- c) Disintegration social process: Competition and conflict.

Chapter- 4: Social change: and Development:

Hours : 10 Marks : 25

- a) Meaning and Nature of social change.
- b) Factors of social change: Ideology, Demographic, science of Technology, Socio-Cultural and education;
- c) The concept of Modernization: Impact of Moderation on Indian Society;
- d) Obstacles of social change and Development;
- e) Environment, sustainable Development and social change;

I Paper

Reference:

- 1) Human society- Kingslay Davis
- 2) Fundamentals of sociology- Gisbert, Pascual
- 3) Principles of sociology- Sherma R.N.
- 4) Principles of sociology- Broom, Lenard, and Selznik.
- 5) What is sociology- Alex Inkels.
- 6) Sociology- A systematic Introduction- Harry Johnson.
- 7) An Introduction to sociology- Vidya Bhushan.
- 8) Sociology- Moris Ginsberg.
- 9) समाजशास्त्रातील मुलभूत संकल्पना डॉ. सर्जेराव साळुंखे
- 10) समाजशास्त्रात संकल्पना आणि सिद्धांत – डॉ. प्रदिप आगलावे
- 11) समाजशास्त्रातील मुलभूत संकल्पना – डॉ. राम वाघ / वेदप्रकाश मालवाडे
- 12) समाजशास्त्रात मुलभूत संकल्पना - रा. ज. लोटे
- 13) समाजशास्त्र मुलभूत संकल्पना – कव्हाडे बी. एम
- 14) अॅन इंटरडक्शन टू सोशियोलॉजी समाजशास्त्र परिचय खंड पहिला. मराठी अनुवाद – डॉ. सुधा वावदाणे , प्रा. पी. के कुलकर्णी
- 15) सामाजिक व्यवस्था व सामाजिक प्रक्रिया - प्रा. करवा, देशपांडे
- 16) समाजशास्त्र - ए. वाय कोर्डेकर
- 17) समाजशास्त्र विवेचना एव परिप्रेक्ष्य - राम आहूजा मुकेश आहूजा
- 18) समाजशास्त्र अवधारणा एवं विकास - डॉ. सुधीर राजाराम देवरे
- 19) समाजशास्त्र - विनोद श्रीवास्तव.
- 20) आधुनिक भारत में सामाजिक परिवर्तन - डॉ. संजीव महाजन
- 21) सामाजिक नियंत्रण एवं परिवर्तन - डॉ. ओ. पी. शर्मा
- 22) सामाजिक नियंत्रण एवं परिवर्तन - डॉ. संजीव महाजन

B. A. First Year Semester Pattern-2016-17
(CBCS)
Sociology
Semester- IInd Paper- IV
Social Institutions and Its Problems

Credits : 03

Periods : 55

Marks : 75

Chapter- 1: Marriage Related Problems:

Hours : 10 Marks : 20

- a) Child Marriage: Meaning causes and effects of child Marriage, present situation of child marriage;
- b) Divorce problems: Meaning, causes and effects of Divorce; present situation in Maharashtra.

Chapter- 2: Family Related Problems:

Hours : 13 Marks : 20

- a) Domestic Violence: Meaning, causes, effects;
- b) Problems of old Age: Meaning, causes, effects and Measures of old age;
- c) Husband-wife conflict in nuclear family, causes and effects;
- d) Generation Gap Conflict: Meaning, causes and effects.

Chapter- 3: Caste system and Castism:

Hours : 12 Marks : 20

- a) Meaning and characteristics of caste system;
- b) Recent changes in caste system;
- c) Meaning of Castism;
- d) Caste conflicts : causes and effects of Castism;
- e) Measures of Castism.

Chapter- 4: Education Institution:

Hours : 10 Marks : 15

- a) Meaning and objects of Education;
- b) Types of Education;
- c) Impact of education on Modernization: Educational Inequality and Social Mobility;
- d) Privatization of Education in India:
Meaning and nature of privatization, Historical background of privatization;
Causes and effects of privatization.

Reference Books:

- 1) Indian Society: Dube S. C.
- 2) Social Institutions: Harry Barmes
- 3) Facility, Kinship and Marriage in India:
- 4) Marriage and family in India: Kapadia, K. M.
- 5) Kinship Organization, Karve Irawati
- ६) भारत मे परिवार विवाह नामेदारी - जैन शोभीता.
- ७) भारतीय नारी शोषन के बदलते आयाम - छीतमर मंजुनात
- ८) दहेज प्रथा और महिलाए हिंसा उत्पीडन एव शोषन - प्रकाश नारायन नाटानी
- ९) दहेज प्रथा और महिलाए हिंसा उत्पीडन एव शोषन - प्रकाश नारायन नाटानी
- १०) कन्या भ्रुण हत्या औश्र महिलाओं के प्रति घरेलू हिंसा - प्रकाश नारायन नाटानी
- ११) महिला उत्पीडन व वैधानिक उपचार - श्रीवास्तव सुधाराणी
- १२) भारतीय समाज संस्थाये और संस्कृती - डॉ. रामनाथ शर्मा
- १३) भारत मे समाज - धर्मवीर महाजन
- १४) भारतीय सामाजिक संस्थाएँ - पार्थ मुखर्जी
- १५) समाजशास्त्र नयी दिशाएँ - एस. एल. दोषी, पी. सी जैन
- १६) भारतीय समाज - प्रकाश बोबडे
- १७) भारतीय सामाजिक व्यवस्था - रविन्द्रनाथ मुखर्जी
- १८) सामाजिक संस्था - भगवान बारबिंड

(OR)

**B. A. First Year Semester Pattern-2016-17
(CBCS)
Sociology**

**Semester- IInd Paper- IV
Sociology of Health**

Credits : 03

Periods : 55

Marks : 75

Chapter- 1: Mal- Nutrition:

Hours : 10 Marks : 15

Meaning of Mal- Nutrition;

Causes of Mal- Nutrition;

Effects of Mal- Nutrition;

National Health programme related to Mal- Nutrition.

Chapter- 2: Hospital : A social Organization:

Hours : 10 Marks : 20

Meaning of Hospital;

Types of Hospital;

Role of Doctor, with Patient;

Role of Nurse with Patient;

Role of Patient with Doctor, Nurse & Worker.

Chapter- 3: Health Education:

Hours : 10 Marks : 15

Meaning of Health Education;

Health Care of the community;

Content of the Health Education;

Population Education;

Chapter- 4: Health organization and Health Programmes:

Hours : 15 Marks : 25

Meaning of Health Organization;

World Health Organization (WHO)

United Nations International Children Emergency Fund (UNICEF)

Health Policies of the Government of India.

i) National Family Welfare Scheme

ii) Janani Suraksha Policy

iii) Rajiv Gandhi Jivandayi Yojana

iv) Manav-Vikas Programme

v) Nirmal Bharat (Nirmal Gram)

References:

- 1) Rob Baggett: Health and Care in Britain
- 2) Rd: Angela Seriven and Sebastian German: Promoting Health Global Perspectives
- 3) Rd: T. M. Dak: Sociology Health in India
- 4) Williamc Cockerham: Medical Sociology
- 5) Mervya Susser, William Watson, Kim Hopper Sociology in Medicine 06) Dr. D. R. Sachdeva: Social Welfare Adenine Striation in India
- 6) David Jary and Julia Jarry: Dictionary of Sociology
- 7) डॉ. कुमुद कोल्हटकर, डॉ. राजन कुलकर्णी : समाज वैद्यक
- 8) डॉ. सुधा काळदाते, डॉ. भांकर गायकवाड वैद्यकिय समाजशास्त्र लक्ष्मी प्रकाशन, औरंगाबाद
- 9) अनु.ब.ल. बश्ट : आयुर्वेद आणि आधुनिक वैद्यक
- 10) प्रा. कृष्णकांत पुजारी : वैद्यकिय सामाजशास्त्र
- 11) प्रा. त्रिवेणी फरकंडे, सौद्य सूलभा गोंगे विवाह व कौटूंबिक संबंध
- 12) प्रा. पी. के. कुलकर्णी : आरोग्य आणि समाज, डायमंड पब्लिकेशन पुणे - 30
- 13) डॉ. दा. घो. काचोळे : वैद्यकिय समाजशास्त्र कैलास प्रकाशन औरंगाबाद
- 14) अनु. प्राचार्य अ.के. भगवान सर्वासाठी आरोग्य पर्यायी वाटचाल इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ एज्युकेशन पुणे - 29
- 15) डॉ. सुरेश वाघमारे :वैद्यकिय समाजशास्त्र लातूर
- 16) डॉ. विजयावाडः संपादक, विश्वकोष निर्माती, मुंबई
- 17) डॉ. जे. ई. पार्क : सामाजिक आरोग्य परिचयी : प्रकाशन बनार भनोत पब्लिकेशन, जबलपूर
- 18) जीवनाचा मंत्र: 2002, प्रका.: युनिसेफ, डबल्यु. एच.ओ. युनोस्को. वर्ल्ड बँक
- 19) डॉ. भागवतः रोग प्रतिबंधक सामाजिक औषधवैद्यकिय शास्त्र प्रका.गो.य. राणे पूणे
- 20) प्रकाशकः अमंत्र प्रकाशन पूणे : कुपोशन टाळा व आरोग्य मिळवा
- 21) प्रकाशकः म.भा. महिला बालकल्याण विभागः मार्गदर्शिकाः माता व बालकसंरक्षण कार्ड
- 22) कुपोशन निर्मूलन अभियान : एकात्मिक बालविकाससेवा योजना
- 23) महाराष्ट्र आरोग्य पत्रिका

* * *